СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 48. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 1-го березня 1939. No. 48. Jersey City, N. J., Wednesday, March 1, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НАЙВИЩИЙ СУД ЗАБОРОНЯЄ "СИДЯЧІ" СТРАЙКИ

ВАШИНҐТОН. — Сидячі страйки, в яких робітники займають місця біля машин й захоплюють цілі фабричні будинки, заборонені найвищим судом. В боротьбі за вищі заробітні плати робітники не матимуть права користуватись цього роду страйками. Ті, що далі хотілиб страйкувати в той спосіб, будуть спинені законом. Це рішення найвищий суд осягнув шляхом голосування. Пять суддів були за рішення, два проти.

ЗМІНА ВАҐНЕРОВОГО ЗАКОНУ.

ВАШИНҐТОН. — В урядових кругах обговорюють зміну теперішного Ваґнерового закону, що реґулює взаємовідносини робітників і власників фабрик, як теж уповноважнює робітничі юнії до заключування договорів в справі висоти плат і годин праці. Проти цього закону висказувалися не лиш капіталісти, але також робітничі кола, між ними Американська Федерація Праці. До переведення зміни цього закону взявся новоназначений секретар торговлі Гопкінс, який уважає, що цеї зміни потрібно до розпочаття великого наступу на безробіття і економічний застій.

НАТИСК ВЛАДИ НА КОМПАНІЇ БУДОВИ КОРАБЛІВ.

ВАШИНҐТОН. — Судові власти перешкодили в довершенні контракту між двома компаніями будови кораблів з одного боку і військовими властями з другого. На основі того контракту згадані компанії мали дістати замовлення на воєнні кораблі. А перешкодили судові власти тому, що ті компанії не платять своїм робітникам повної плати, заґарантованої законом Волш-Гілея. На основі цього закону сталеві робітники в північно-східних стейтах мають діставати найменше по 62 і пів цента на годину.

НОВИЙ ПРОВІДНИК БІЛЬШОСТІ В СТЕЙТОВІМ СЕНАТІ.

ОЛБАНІ. — На місце померлого сенатора Пичера, що був провідником републиканської більшости в сенаті нюйорського стейту назначено сенатора Генлея. На те місце побивався сенатор Файнберґ, та він перепав.

ПАНІ РУЗВЕЛТ РЕЗИҐНУЄ З ОДНОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Пані Рузвелт заявила в ґазетах, що вона не хоче належати далі до орґанізації Дочок Американської Революції, а то тому, що та орґанізація не дала дозволу ніґерській співачці Маріяні Ендерзон влаштувати концерт в Галі Конституції. Покищо пані Рузвелт не вислала резиґнаційного письма до згаданої орґанізації, тільки вислала телеґраму до співачки Ендерзон висказуючи свій жаль, що через цю заборону Вашинґтон не матиме нагоди почути славної співачки. Співачка Ендерзон з приводу заборони висказала своє велике обурення й заявила, що вона могла співати по всіх столицях Европи, тільки не може співати в своїй рідній столиці.

ЗАКІНЧЕННЯ МАНЕВРІВ НА КАРИБІЙСЬКІМ МОРІ.

МАЯМІ. — На Карибійськім морі закінчились великі морські маневри, перебіг яких військові власти держали в секреті. Ті маневри мали випробувати оборонні можливости Панамського каналу, а також цілої американської ґеміфери, в дусі доктрини Монро. Маневри закінчились тим, що „ворожі" сили таки зуміли дібратись близько до берегів і до Панамського каналу. Тим маневрам придивлявся Рузвелт.

МЕКСИКО НЕ ВІДСТУПИТЬ ВІД КОНФІСКАТ.

МЕКСИКО СИТІ. — Президент Мексика, Карденас, заявив делеґації робітників, що надходячі переговори між представниками Америки і мексиканським урядом в справі конфіскати американьких нафтових і земельних теренів, має на цілі усталення суми відшкодування. Ніколи мексиканський уряд не згодиться на те, щоб американським фірмам і особам повернути назад їх маєтки, говорив Карденас.

ЗАСТАНОВЛЯЮТЬСЯ НАД ВИЗНАННЯМ ҐЕН. ФРАНКА.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд почав застановлятись над тим, щоб визнати уряд ґен. Франка. Причиною цього є це, що в Еспанії американські фірми мають вложені великі капітали. Відволікання визнання моглоб потягнути для них матеріяльні втрати. Одна телефонічна американська компанія має там на 150 міліонів долярів вкладів.

ГАЙНС ЗАСУДЖЕНИЙ.

У середині групи Джеймс Дж. Гайнс, провідник Нюйорського Тамані Голу, по дорозі зо суду, де його присяжні судді признали винуватим як спільника ґенґстера Доча Шульца. Він має прийти до суду по присуд дня 13. березня. Йому грозить кара до 27 літ. З ним його адвокати: Джосеф Шалек (наліво) і Лойд Пол Страйкер (направо).

ДО САМБОРА З ІНОВРОЦЛАВА

забрив якийсь Теодор Червінський і — як подає польська преса — заложив ґалянтерійну крамницю в Самборі, при головній вулиці. Як бачимо, то виправа польських купців по золоте руно до Галичини зовсім не приминилася.

ІТАЛІЯ ЗАЦІКАВИЛАСЬ УКРАЇНОЮ?

Дипльоматичний кореспондент відомого анґлійського ліберального щоденника — „Манчестер Ґардіен" повідомляє:

„Від якогось часу Італія почала цікавитися українською справою. При фашистівській Великій Раді є окремий референт для українських справ і таксамо в італійськім міністерстві війни. Мусоліні має особистого дорадника в українських справах, яким є д-р Енріко Інсабато. Незадовго Інсабато має бути назначений італійським консулем у Хусті".

ПРИСУД СМЕРТИ БЕЗ... СМЕРТИ.

Апеляційний суд у Брісселі затвердив присуд першої інстанції, а саме кару смерти на вдовицю М. Бекер, яка отруїла 12 осіб і намагалась отруїти 4 особи. Присуд став уже правосильний, але його не виконають, бо в Бельґії не виконують уже смертних присудів від багатьох років.

МЕТЕОР ПІД БИДҐОЩЕМ.

Мешканці передмістя Яхціце в Бидґощі були свідками рідкого явища. На днях мешканці завважили вечором на небосклоні сильний блиск і за хвилину почули сильний гук. Чергового дня робітники, які працюють при будові мосту на Брді, знайшли заритий у землі метеор, що його приходила оглядати юрба народу з Бидґощі.

ОБЄДНАЛИСЬ ПОБОРЮВАТИ „ІЗМИ".

У Вінніпеґу під проводом стоваришення Британійської Імперії сорок місцевих клюбів і ріжних орґанізацій анґльосаксонців обєдналися з одною метою, а саме поборювати активно всі підступові рухи як комунізм, нацизм і фашизм. Екзекутива цієї масової орґанізації має намір запросити представників українців, фінців, болгар і других народів до співпраці.

МАСОВО ПІДКИДАЮТЬ ДІТИ У ЛЬВОВІ.

В найближчому часі міський городський суд у Львові розгляне аж 161 справ за підкидання дітей. В 160-тьох випадках відповідатимуть матері, в одному батько. Ці справи є найкращою ілюстрацією упадку обичаїв та нужди населення Львова.

КОМУ ЦЕ НЕ ПОДОБАЛОСЬ?

У ночі з 28. на 29. січня ц. р. незнані люди зняли з будинку школи Рідної Школи в Березові Нижнім за Коломиєю напис: „Рідна Школа" і крім того вдерлися до шкільних саль та зняли зі стін, понищили і вкинули в ріку портрети: Т. Шевченка, І. Франка, О. Федьковича, В. Стефаника, кн. Ярослава Мудрого й образ „Базар".

НАПАД НА ПОЛЬСЬКОГО СТУДЕНТА.

В ночі зі суботи на неділю вул. Третього Мая переходив студент львівської політехніки Витовт Ґоліч. На голові він мав студентську шапку. На розі вулиці Третього Мая та Єзуїтського Городу минули його три молоді мужчини, з яких один ударив Ґоліча якимсь твердим та гострим предметом. Ґоліч упав непритомний на хідник, колиж згодом прийшов до себе, нікого вже не було.

НІМКИНЯ У ТЕПЕРІШНЬОМУ ВІДНІ.

В середу, 25. січня 1939 р. відбулися в кімнатах Краєвої Народньої Канцелярії УНДО у Львові ширші сходини членів і запрошених гостей, на яких д-р Дарія Дзеровичева виголосила дуже цікавий реферат п. н.: „Німецька жінка в теперішньому Відні". Референтка дуже пластично змалювала життя теперішнього Відня, а в цьому громадянську працю жінки-віденки у ріжних ділянках. Віденка, яка ще в часі світової війни стояла осторонь всякої громадянської праці, праці, що навіть добродійну роботу виконувала за заплатою, тепер є одною із чільних підойм суспільного життя Відня. Приписи націонал-соціялістичної партії вже згори обовязують віденську жінку займатися всякою суспільною роботою, але й без того вона самочинно горнеться до неї. Прелеґентка, яка сама вихована в Відні, по роках відсутности в цьому місті, не пізнала просто його колишнього обличчя, як теж і не пізнала своїх товаришок, що зі запалом працюють у своїх товариствах. Це все доказ, що діяльність німецької жінки, обмежена досі то дрьох „К" — Кіндерс — Кіхе — і Кірхе, — поширилась.

ПРИПИНИЛИ КАРУ КАТОВІ.

Апеляційний суд у Варшаві розглядав справу проти „виконника смертних присудів" — така офіціяльна назва ката Казимира Цукерського — за зневагу урядовця у службі. В однім із почтових урядів у Варшаві Цукерський розмовляв у почтовій телефонічній кабіні та по закінченні розмови відмовився заплатити за вжиття телефону. Колиж почтовий урядовець таки домагався оплати, Цукерський не тільки не заплатив, але ще й дошкульно побив урядовця. Окружний суд засудив Цукерського на 8 місяців вязниці, але апеляційний суд був для ката лагідніший і рипинив Цукерському виконання кари.

НЕ ВІЛЬНО СТРІЛЯТИ НА ПОСТРАХ.

Григорій Скляр заплатив двісті долярів і кошти за зранення Роберта Бравна вистрілом із крісу, коли той тяв ялинку для дітей на фармі Скляра біля Порт Кредит. Скляр оборонявся тим, що вистрілив на пострах, але суддя Кокрен вирішив, що в Канаді такого права нема, щоб можна було стріляти на пострах. Лікар знайшов у тілі Бравна 75 шротів.

КАРА ЗА МАЗЕПИНКУ.

Повітове старoство в Самборі покарало Льва Кузева зі Ст. Самбора карою двох днів арешту зі заміною на три зол. гривни, за те, що він постійно носив на голові шапку „мазепинку".

ДРУГОГО БЕРЕЗНЯ ВІДКРИТТЯ СОЙМУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ХУСТ. — Телеґрама до „Свободи": „Відкриття першого сойму Карпатської України відбудеться дня 2-го березня 1939".

СОЙМ МУСИТЬ СТАТИ ВЗІРЦЕМ.

ХУСТ. — Міністер Ревай заявив представникам чужинецької преси, що сойм у Хусті буде одиноким тепер українським соймом у світі. Карпатські українці мають амбіцію засвідчити перед світом, що їхній сойм стане взірцевою законодатною і репрезентативною установою.

ІТАЛІЯ, ПОЛЬЩА І — УКРАЇНА.

ВАРШАВА. — Як польські так і чужинецькі кореспонденти ломлять собі голову над тим, до чого договорилася Польща з італійським міністром справ заграничних Чяном у справі України. Найправдоподібніщим є те, що Італія не дала Польщі ніякої обіцянки щодо цього, що попиратиме польські домагання щодо спільної границі з Мадарщиною. Зате приобіцяла вжити своїх впливів, щоб Карпатська Україна не була визискувана для всеукраїнського державницького-самостійницького руху.

В ЦІЛІЙ ПОЛЬЩІ ДЕМОНСТРУЮТЬ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

ВАРШАВА. — По всіх більших містах Польщі відбуваються далі голосні демонстрації, звернені проти Німеччини. Який характер, пізнати найкраще по тім, що коли товпа витала італійського міністра Чяна, то кричала „Хай живе Італія", а заразом „Проч з Гітлером". Польський уряд, побоюючись конфлікту з Німеччиною, перевів арешти серед тої польської молоді, що влаштовує демонстрації й домагається „походу на Гданьск" та видачі військових мундурів і зброї. В Познані польські студенти побили редакторів двох німецьких ґазет, а в Кракові викинули з студентського німецького товариства німецьких студентів і їх побили, а також здемолювали урядження і будинок. На демонстраційних вічах ухвалюють резолюції, якими взивають уряд і людність до бойкоту товарів з Німеччини.

В ДАНЦІҐУ НЕСПОКІЙ.

ДАНЦІҐ. — Польське студентське товариство в Данціґу звернулося до польського уряду з проханням надіслати військо для охорони поляків у місті. Німецькі студенти далі побивають польських студентів, а влада міста у цьому безрадна. Поляки є тої думки, що націстичний провід міста хоче викинути з Данціґу всіх поляків в такий самий спосіб, як це діється з жидами. Націсти бойкотують польську торгівлю. Польські купці не дістають нових дозволів на склепи. Німецькі власники домів не дозволяють полякам, що мешкають у тих домах, на вивішування польських прапорів. Кажуть, що Берлін є проти такого гострого напруження польсько-німецьких відносин, але не годен тому зарадити.

ВИЗНАЛИ УРЯД ҐЕН. ФРАНКА.

ЛОНДОН. — Велика Британія і Франція визнали уряд ґен. Франка господарем Еспанії. Супроти цього дипльоматичні представництва червоної Еспанії, які були в них представниками Еспанії, будуть негайно зліквідовані й віддані в руки представників уряду ґен. Франка.

ТИ ПАН, Я ПАН!

ХУСТ. — Міністер Ю. Ревай сказав у промові, виголошеній через радіо, про наше відношення до чехів і словаків буде унормоване „на засаді взаємного респектування, згідно з ґаслом: ти пан, я пан!"

НАКАЗ ХВИЛИНИ.

ХУСТ. — Міністер Ревай заповів, що влада Карпатської України дбатиме, щоб запанувала соціяльна справедливість, щоб національне добро стояло понад добро особисте. В Карпатській Україні, казав він, буде одна партія „Українське Національне Обєднання", одна ідеольоґія — УНО, один провід — о. Волошин. Безприкладний послух цьому проводові є наказ хвилини. Наша молодь мусить плекати лицарські чесноти вояка. Послух — це її святий обовязок. Вчитися з джерел повного знання — це її повинність.

У СПРАВІ ПРЯШІВЩИНИ.

БУДАПЕШТ. — Мадярське радіо подало, що премієр Карпатської України д-р Волошин заявив представникові французької ґазети „Пті Парізіен", що К. У. домагається прилучення до неї Пряшівщини. Коли Словаччина не погодиться віддати Пряшівщину добровільно, то уряд К. У. видвигне домагання плебісциту. Далі премієр заявив, що один і той самий український нарід заселює Карпатську Україну, Буковину, Галичину, південь СССР і т. д.

ПОМЕРЛА ЖІНКА ЛЕНІНА.

МОСКВА. — Померла вдова по Леніні — Надія Крупская — Улянова. Останні літа присвячувала вихованні молоді.

НЕДІЛЯ 18. ЧЕРВНЯ 1939. РОКУ ВЖЕ ЗА ПЛЕЧИМА! А КІЛЬКИ ТО ПРАЦІ ЩЕ ТРЕБА СПОВНИТИ, ЩОБ ВСЕ ПРИГОТОВИТИ ДО УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

ХТО СПРАВДІ ХОЧЕ ЦЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ, ХАЙ ВИСИЛАЄ СВОЇ ДАРИ НА АДРЕСУ:

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРІЙКА ГІЛЬТАЇВ

Минулого тижня покінчилася в Ню Йорку судова росправа, котра найде широкий відгук не лише в тому місті, але далеко поза ним та посередно може мати вплив на перебіг політичних подій у цілій Америці. Була це справа Гайнса, провідника відомої орґанізації Демократичної Партії в Ню Йорку, Тамані Голу, що ставав на суд у друге обвинувачений за цілу низку злочинів, котрі можна обняти одним іменням зловживання політичної влади. Власне цей бік справи є незвичайно повчаючий для всіх, що беруть участь у політичному житті Америки.

Назовні суспільне становище людини в позиції Гайнса на перший погляд ока не дає основи припускати великого політичного впливу й великої можливости робити політичне зло. Адже його ціль єднати людей до політичної орґанізації й дивитися за те, щоб вони голосували за партійних кандидатів. Одначе в великому місіті такий політичний наганяч має великий вплив на підбір кандидатів, а потім на їх діяльність на випадок їх вибору. Такі вибранці на визначних становищах мають велику силу; вони передовсім настановляють невиборних урядовців і вони в ймени політичного округа підписують ріжні контракти, які дають нагоду робити грубі гроші. Власне на ці річи накладає руку політичний лідер і заставляє своїх вибранців не встановляти людей, що на позицію найкраще надаються, або підписувати контракти не з людьми, що роботу найкраще зроблять, а каже підбирати до цього людей, що за це партії чи її лідерові дадуть політичну силу, себто ґолоси, або гроші, за які можна купити голоси в політично невироблених або байдужних виборців.

Хоча й це вже є досить великим лихом, щоби застановити політично небайдужних людей, але політичні лідери інколи йдуть ще далі, бо звязуються з злочинцями й рекетірами, що ведуть злочинство як поплатну професію. Вяжуться з власниками картярських домів, домів проституції, льотеріяльними підприємствами і т. і., беруть від них величезні хабарі, а зате захороняють їх перед переслідуваннями поліції, прокураторії й судів.

У цей спосіб повстає ланцюх зо трох звен, зо собою звязаних і себе взаємно піддержуючих. Розбити таке одно звено дуже важко, бо кожне з них піддержують два інші. У Ню Йорку вдалося це зробити завдяки чистому припадкові, що на уряді державного прокуратора засіла людина, що поставила собі за ціль такі річи унеможливити.

Кількатижнева росправа роскрила одначе так багато про гільтайську трійку політиканів, урядників і ґенґстерів, що громадянство навчилося з цього багато, а передовсім отряслося з політичної байдужности. Хочби Гайнсові вдалося ще викрутитись від кари, все таки росправа проти нього дала поважну політичну лекцію населенню краю й на будуче такі скандали стали принаймні дещо менше можливими.

О. С.

ПАНЕЙКІЯДА

В паризькім тримісячнику „Ди інтернешенел майнд'' (ч. 49) появилася стаття д-ра Василя Панейка — „Довкола українського питання".

В. Панейко — бувший міністер З. О. У. Н. Р., і бувший редактор „Діла", вславився кілька літ тому тим, що в однім російськім часописі отверто перейшов на плятформу не лише політичного, але й культурного москвофільства, заявляючи, що український народ є одною з галузок єдиного російського народу...

В свій час ця заява викликала — обережний осуд Панейка в українській пресі (а д-р Назарук у „Новій Зорі" навіть його виправдував), і — шалене захоплення москвофільської галицької і російської преси. А тепер В. Панейко знову взявся писати про українське питання. Спершу оповідає, як то большевики „фаворизували" Україну, як то в ті часи „Україна мала великий вплив на зовнішну політику СССР" (?), що свою західну політику СССР вела „по думці і після бажань України" (?). Тоді „здавалося, що СССР покинув епоху воюючого комунізму, і що на величезних просторах советської імперії повстане режім здорової, селянсько - робітничої демократії, вільної, поступової, цивілізованої і дуже багатої".

Очевидно, що все це, що пише Панейко — ідіотизми. Україна ніколи не мала впливу на заграничну політику СССР. Цьому доказ от хочби Ризький мир... І ні одному розсудному політикові „тоді" не здавалося, що большевизм переміниться в здорову селянсько - робітничу демократію... Але здавалося хіба таким політичним матолкам як Панейко... І ось такі роблять тепер в закордонній пресі рекляму найгіршому ворогові України.

Дальше він твердить, що коли проти большевиків і була якась українська опозиція, то хіба зі сторони „вузького і аґресивного націоналізму" українського... Отже не московський (червоний чи білий) націоналізм, що підбив Україну — був аґресивний, а... український.

А політика на майбутне? На майбутнє треба памятати, що — „Україна не може жити у вічно ворожому наставленні до Москви"... Чому? Тому, що обо народи властиво „не мають ніяких важних ріжниць між собою'' (?) і тому, що обидва народи „не мають ніяких поважних диференцій з Московщиною — може так писати хіба тільки ренеґат, що, затративши совість і честь, плюе на свій народ... Полемізувати тут не доводиться. Але другий арґумент? Брак границь? А чи є вони, оті природні границі, скажім між Москвою і Польщею? А існуеж собі Польща як незалежна держава... Чи є оті кордони між Бельґією і Францією? Або між Еспанією і Портуґалією? Або між ріжними республиками Полудневої Америки? Досить видвигнути ці цитання, щоби побачити цілу глупоту „арґументації'' Панейка і цілу нікчемність його підслужування Москві...

Торкнувшись Німеччини Панейко твердить, що „німецька сторінка українського питання багато темніша ніж сторінка російська"... Можна всіляко думати про Німеччину. Та порівнювати вісіммісячну господарку Німеччини в Україні в 1918 р. з тим пеклом, яке витворив спершу на ній царат, а потім — витворює і досі СССР — на це треба забути всяку етику і стати безоглядним виконавцем чужих приказів, безоглядним прислужником Москви.

Пишу це все не лише в інформаційних цілях. Пишу на те, щоб показати, до чого допроваджує у нас брак контролі над відповідальними політиками і брак санкцій над ренеґатами. Колиб вже тоді, коли Панейко (1922 р.) випустив свою першу зрадницьку брошуру „Зединені Держави Східньої Европи", де виступав активно проти української самостійности, — українська суспільність була однозгідно виступила з осудом тої підлої роботи, то цей ренеґат не був би міг тепер пописуватись перед громадською думкою Европи як український „спец", що плюгавить власну націю і активно бореться проти її визвольних змагань...

Ми є в таких справах занадто толерантні. Були і є ще ними тепер. А це мститься і мститься далі.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ХТО ПОПИРАЄ БИЗНЕСИ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ", ТОЙ ПОПИРАЄ „СВОБОДУ".

Зародок міжпартійного обєднання

(Інформаційний допис зі Львова).

Недавнє воскресення з довгого летаргу Карпатської України вплинуло на українців світу як електрична струя. Під впливом дотику тієї струї зневірені набрали надії, а то й віри, а роздроблені, розсипані українські гурти спамятуються й тяготять доосередньо. Ще тільки старі заскорузлости, давні духові привички чи лінивство думки, впертість, чи в декого навіть страх перед утратою наживи, випливаючої зі становища в гуртку, (це називається особиста „амбіція") є тією слабою болоною, що розєднує по українськи думаючих синів і дочок. Але під натиском життя трісне й ця перегорода. На Карпатській Україні став один нарід, один провід. А в сумежній Галичині, що славиться українським Піємонтом і мала дані на те, щоб стати зачатком відродження нації, ще й сьогодні існує поділ на окремі гурти, чи то звані старосвітською і звітрілою назвою — партій, чи новітньою — „фронтів", „дружин", чи чимсь подібним. Одначе добрий приклад обєднання, що його приніс полуднішний легіт зпоза карпатських верхів, не розвіявся в бескидських язворах; на хвилях стратосфери він долетів до страдальної галицької землі і благодійним бальзамом осідає звільна в головах українських братів. Ще пручається один-другий немов зачаджений випарами старих, збанкротованих ідеольоґій; ще під покришкою „оборони переконань" обстоює дехто своє становище, але вже просякає для Чину, повітря для думки і лине назустріч такому обєднанню, де не булоб партійної рації, де нація як одне нерозривне тіло, розпростерлаб свої крила до такого лету, щоб можна було порівнятися з народами рівними щодо числа, щодо матеріяльного й духового багатства.

Та для широкого обєднання народу не вистане саме чисто механічне зміщання ріжних первнів; треба, щоб у тих первнях були сили, що тяготіють до себе; треба, щоб це були шляхотні первні, що можуть видати міцну, тривку, повну живої енерґії сполуку. Познаки сполуки на таких основах вже в нас проявляються.

Невповні льоґічно переведені передбачення, надмірні надії на чужі сили, переяскравлення власних вартостей, пересадні вимоги ставлені до деяких фактів, а може й охота верховодства, розбила була недавно велику українську політичну партію УНДО на дві неспівмірні частини. Якщо не хочемо людей обезцюнювати, то скажемо, що члени одної політичної ідеольоґії посперечалися за... тактику партії. Отже — не за програму, не за основи політики, за напрямки ведення народу. — але за... спосіб ведення. Та, бо ще й спосіб може бути дуже відмінний, гідний суперечки; н. пр. велика ріжниця, чи хоче хтось спасти свій нарід еволюцією, чи революцією. Але в тому випадку спір ішов про те, щоб не казати у Варшаві міністрам: „ви зволили порозбивати церкви; ви були ласкаві навертати нерелігійними засобами православних українців; ви вважали вказаним не допускати українців до купна землі, яку вони обороняючи й обробляючи зіллялі своєю кровю; ви успокоювали українських громадян так, що з їхнього майна та з їхнього тіла оставали стріпки;" але крикнути до них: „ви сякі-такі; пощо робите це й те!"

Отже спір ішов за ніщо. Бо чейже вимога, щоб хто інший головував у партії, а хто інший проводив послам вибраним з тієї партії, — не можна рахувати суттєвою причиною роздору.

І от, під впливом тих подій, що на нас грядуть, люди отямилися. Ліком на отямлення було ще й те, що 23-го грудня 1938 р., сказали представники партії на спільній нараді: вибирайте; або будете з нами, а тоді мусить панувати авторитет і дисципліна, або — будете мусіти звідти відійти. Таке різьке становище було вливом переконання, що в сьогоднішній час менше лиха спричинить навіть кепське діло, ніж пониження, знехтування власною волею видвигненого авторитету. Як наслідок такої постави можемо сьогодні занотувати поновне зединення політичних противників у партії УНДО. Очевидно, — в цьому обєднанні заважило теж рішення українського посольського проводу — поставити у варшавському соймі в найдразливішу хвилину вимогу автономії українських земель Польщі, вимогу в найширшій площині сучасного місцевого політичного реалізму.

Так отже коштом дрібних і несуттєвих особових пересунень перестали бухтіти неприємні сопухи, що в противників ростили віру в українську неспроможність суцільного діяння, що вкінці ослаблювали наш національний орґанізм.

Дещо відмінна форма проводу, особові зміни у президії партії, з тим самим головою (Василем Мудрим) і зміни дотеперішнього, одноособового секретаріяту на тричленний, привернули партії УНДО спокій як партії.

Та чи дійсно значіння цього факту обєднання розсварених частин одної артії заслугує на окрему відмітку?

В тому випадку — так. Яканебудь справа, що має тривати в будучність, а може й у безконечність має тоді особливу вартість, якщо її піднімають щораз нові сили, молоде покоління. Без захоплення молодшими — ідея зводиться. УНДО не має молоді; хоч знову це не значить, що УНДО, чи якийсь його перетвір не може, чи не буде її мати. В сьогоднішній час УНДО є речником народу в законодатній палаті; тому то його значіння не можна зі шкодою для справи обнижувати. При цьому зазначу, що при голосуванні в соймовій комісії над такою дразливою справою, як буджет військових справ, українських послів не було в салі. Значить, що є вже певні зміни!

Вертаючи до приверненої згоди в партії УНДО, бачимо його значіння в цьому, що воно готово стати початком ліквідації ріжних застарілих боляків, зародком до дальшого добровільного міжпартійного обєднання.

X.

УКРАЇНІКА

Італійський чотиромісячник „Мазо Фініґверра", що виходить під продом д-ра Донаті, директора ґрафічного відділу Ватиканської бібліотеки, приносить в останньому числі (Рік 1938, зшиток II.) прецікаву і гарну статтю Антона Романчука (на 20 сторінок великого формату в німецькій мові), написану з приводу Вистави Української Ґрафіки, що відбувалася в Римі в липні місяці, минулого року. Автор статті, внук славного українського парляментарного діяча, народився в Італії, і дуже довго жив цілком осторонь від українського життя. Сам як маляр (портретист-мініятурист) дуже відчув красу української ґрафіки і дуже добре використав увесь той матеріял, що зміг знайти в Римі про українське мистецтво, даючи дуже добрі і влучні мистецькі сильветки українських ґрафіків. До статті додано 14 прегарних репродукцій. Журнал „Мазо Фініґверра'' — це загалом видання люксусове, але відповідно до того, на жаль, і його ціна мало приступна: окреме число коштує 25 лірів. Проте, як нас повідомили, увесь наклад цього числа вже розійшовся.

Е. О.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

К. М., Шікаґо, Ілл. — У всіх таких питаннях у справі іміґрантів, про які читаєте у „Свободі'', пишіть за дальшими інформаціями на таку адресу: FLISS, 222 Fourth Ave., New York, N. Y.

І. К., Ню Йорк. — Управа 11. відділу ОДВУ в Ню Йорку змінила призначення коляди $307.35, пересланої через Обєднання, на: $157.35 на Карпатську Україну, $150 на визвольну боротьбу. В звіті коляди цьогож відділу назву Д. Ковалик, замінити на С. Насалик.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(16)

Князь Курбський, що стояв цілий час коло дверей, виступив і сказав:

— Наша рада тобі, великий государю, знана, бо ми висказали її перед тобою в думі, а коли твоя така воля, щоби я перед тобою ще раз її висказав, то я скажу і тепер те саме, що говорив в думі; не іди, государю, на німців, заключи з ними мир після нашої всіх волі, а сам іди з цілим своїм військом на кримського бісурмена, задля оборони своєї держави і безпечности населення християнського.

— А другі бояри не те говорили, — сказав цар — і для того буде так, як ваш государ захоче, як йому Бог на серце положить. На Нього надіюся. Його приказові покорюся, а не княжівським та боярським радам. Господь зі мною і ніхто проти мене. Де князь Вишневецький?

Прикликали Вишневецького. Цар сказав:

— Показуй, показуй, князю Димитріє, свого Голіята. Тільки я маю два дуже люті медведі; ніхто з ними ще не відважився боротись. Коли котрий з них розторощить череп твому Голіятові, то ти за це не нарікай на нас.

— Такого медведя нема, котрого би не поборов мій Кудеяр — сказав Вишневецький.

— Ого-го! надто хвалишся, — відповів цар — а у нас кажеться, що чваньків пси їдять.

Ударили бубни. З долішніх кімнат двора вийшов Кудеяр, одягнений в чорний суконний короткий убір, в великих чоботах з острогами. У нього в руках не було ніякого оружя, тільки за червоним поясом був застромлений великий ніж, до половини витягнений з похви. Кудеяр поклонився в ту сторону, де був цар, надів шапку і станув боком до ґанку, приложив підбородок до шиї, висунув праву ногу уперед, заложив ліву руку назад і держав праву на відмах, немов готовлячися відперти напад ворога. Його мрачні очи вдивилися в двері шпихлірів.

— Алеж бо то плечі, плечі, — замітив цар — а які пальці, пальці!... Бо й брови які сердиті! Та це просто якийсь вовкулак, лісовик!

Всі бояри стояли довкола царя з напруженою увагою. Нараз відчинилися двері одного шпихліра, — звідтам вийшов медвідь... двері за ним скоро зачинилися. Медвідь вийшов на майдан (так називали тоді таке подвіря), увидів стоячого Кудеяра... козак глядів на нього грізно і суворо... медвідь заревів, підняв передні лапи, а на задніх їшов просто на Кудеяра... Кудеяр вихопив ніж. Медвідь заревів сильніше і замахнувся своєю лапою — одна секунда — медвідь розторощив би череп смільчака, всі крикнули... Але Кудеяр вправно ухилив голову перед ударом медвежої лапи і в тій же хвилині покористувався положенням медведя, котрий виставив проти суперника груди, ударив його ножем в серце і сам відскочив на бік.

Роздався останній рев здихаючого медведя. Кудеяр глядів на мертвого, вже безсильного ворога. На ґанку всі були до такої степені приголомшені цим неожиданим кінцем битви, що не сміли виразити ні одобрення ні зачудовання.

Цар перервав мовчання.

— Є — сказав він — медвідь ще більший і ще сильніший від цього. Чи схоче він з ним боротися?

— З ким прикажеш, государю, — сказав Вишневецький — з тим він і буде битися.

Вишневецький передав царське бажання Кудеярові.

Кудеяр поклонився цареві мовчки; підійшов до неживого медведя, вийняв з серця ніж, обтер об його шерсть і знов станув в попередній позі, ждучи на нового ворога.

Недовго прийшлося йому дожидати. Медвідь величезного росту показався з других дверий шпихліра.

Побачивши неживого товариша, медвідь з переляком відскочив назад, розглянувся довкола та вдивився в Кудеяра. Новий ворог не ревів, як попередний, а тільки люто глядів на чоловіка. Проминула хвиля. Цар зробив таку увагу:

— Медвідь знать догадався, що перший через це пропав, що сам на чоловіка пійшов, цей дожидає чоловіка до себе: ходи ти сам до мене, а не я до тебе!

Але медвідь зробив рух і поволи став обходити свого ворога; медвідь відвертав голову в противну сторону, немов хотів перехитрити, немов удавав, що не звертає на нього уваги, немов хотів би кинутися на нього несподівано; але медвідь не обманув козака. Кудеяр бистро, немов кіт, зробив скок і миттю опинився верхом на медведи, обома руками схопив його за горло і зачав душити з цілої сили. Медвідь захропів і підкосив ноги. Кудеяр не переставав його душити, доки в медвежім тілі не перестали появлятися передсмертні судороги. Тоді Кудеяр встав з медведя, зняв шапку і поклонився цареві.

Юнак! юнак! — сказав цар. — Це справдішний багатир, Ілія Муромець!...

На царський приказ, переданий через Вишневецького, Кудеяр вийшов на ґанок і мовчки дожидав царського слова. Всі з цікавістю йому приглядалися.

Цар велів подати побідникові срібний ківш з медом.

Кудеяр змішався. Степовий козак не знав, як йому повертатися перед таким вельможею, чи говорити, чи мовчати; він поглянув на Вишневецького, відтак поклонився цареві мовчки, випив мід і віддав ківш прислузі. Цар сказав:

— Цей ківш тобі за твою добру службу.

Кудеяр знов мовчки поклонився.

— Говорили нам, мов би ти сам не знав, що за один: змалу був у бісурман, але сам з роду русского, християнського. Покажи но мені хрест, що в тебе на шиї.

Кудеяр мовчки зняв з себе хрест і передав цареві.

(Дальше буде).

• З ДНЯ •

ЯК У ЖИДІВ?

На нашу думку німецький міністер пропаганди Гебельс поступає нерозумно, представляючи жидівську расу як меншевартну. Навпаки, жидів можна представляти як більшевартну расу. Вони в багатьох випадках перевищують інші народи, бо нераз заставляють многоміліоновий нарід робити те, що для них вигідно. Вони змусять капітали даного краю спомагати жидівську справу; змушують державних мужів і дипльоматів брати в оборону покривджених жидів, а нераз змусять чужу зброю до чину, в обороні їхньої справи.

Хіба це „меншевартність"? Вже сам факт, що 66-міліоновий німецький нарід мусів бити на сполох і організувати в поспіху всі свої засоби в боротьбі з пів міліоном своїх жидів, є наявним доказом, що тут мається до діла не з меншевартісною расою, тільки з височовартісною.

ДАЄМО ЗА ЦЕ ПРИЗНАННЯ.

Пишучи це, даємо признання жидам. І то без злоби. Жиди мають слушність, коли в цій самообороні запрягають інші струї, чи цілі народи, служити собі й ставати в обороні їхньої справи. Бо, ніби, чому жиди не малиб цього робити? Коли їх давлять, коли переслідують, то чому вони не мають оборонятись? Чому не мають зрушити останнього каменя, щоб врятувати себе як націю? Хіба ми, українці, також не обороняємо себе всіма способами? Коли ж ми не маємо таких успіхів як жиди, то просто тому, що ми не є такі хитрі як жиди, не маємо таких впливів у світі як жиди. А якби ми мали ці впливи, то хіба ми не користувались би ними?

НАШІ „ШАБЕСҐОЇ".

Тому зо щирістю даємо жидам за це признання. Та заразом ми хочемо натаврувати наших „шабесґоїв", що так безкритично даються вести якимсь чужим струям, серед них і жидівським. А тих „шабесґоїв" є у нас стільки, що аж гидко на них дивитись.

Ті наші „шабесґої" настільки тупі, що служать нераз чужинцям навіть тоді, коли не дістають за це ніякої моральної, чи фінансової, заплати. В українських газетах виключно за гроші українських робітників, вони з завзяттям яничарів будуть роками виписувати таке, що корисне для чужих, а не для визволення українського народу.

ПРИКЛАД В ЕСПАНІЇ.

От будуть наші „шабесґої" громити еспанського генерала Франка, а розпинатись за большевицький уряд у Валенсії не тому, що це українцям вигідно, але тому, що це вигідно комусь іншому. Хай собі валенсійський уряд входить в порозуміння з Москвою, хай на вулицях своїх міст вивішує величезні портрети Сталіна, Ворошилова, Кагановича, хай сотками тисяч розстрілює еспанських патріотів та духовенство — наші „шабесґої" таки далі будуть заступатись за червону Еспанію. Доказуйте виразно як на долоні, що перемога червоної Еспанії закріпить позицію Москви в Европі, а тим самим ослабить наші вгляди на розгром Москви — це нашого „шабесґоя" не зворушить, бо він знає „своє". А це „своє" заключується втому, що так вигідно комусь іншому. Прислугуючись тому „іншому", наш „шабесґой" буде лаяти свого брата останніми словами, як не хоче служити його „панові". Та може „шабесґої" взяли цю лінію тому, щоб приподобатись американцям? Так мігби дехто подумати. Та американська політика в тому відношенні зовсім роздвоєна. Є американці, що піддержують червоний уряд, а інші ген. Франка.

Та коли американська суспільність, для якої Еспанія є справа другорядної ваги, можуть поділитись в тім питанні, то, здається, українці, які повинні прямувати до ослаблення позицій Москви, щодо цього не повинні мати жадних сумнівів. Або принаймні бути невтральними у цій справі. Та наші „шабесґої" думають інакше.

ПОДІБНЕ З II. ІНТЕРНАЦІОНАЛОМ.

Подібне роблять наші „шабесґої"в питанню II. Інтернаціоналу, який заявився був за активну піддержку Совєтів. Здається, що так легко і просто зрозуміти, що коли якась організація заявилась за Совєти, то українцям не можна до неї належати, бож Совєти наш найзавзятіший ворог! Але наші „шабесґої" думають інакше. Вони далі цупко тримаються II. Інтернаціоналу й не відскакують від нього. А навіть будуть далі ширити його клички, хоч ті клички вже раз незаперечно доказали, що є шкідливі для нашого народу. Ті „шабесґої" будуть нищити свій рідний націоналізм й називати його „звірячим шовінізмом", хоч це загально відоме, що в часах національної катастрофи кожна нація рятується отим „скрайним націоналізмом".

Щобільше: ті „шабесґої" хоч виразно бачать, що інші народи, включаючи жидів, плекають у себе цей „скрайний націоналізм", а навіть расизм, проте не зроблять з цього належного висновку, а далі нищать і розводнюють свій рідний націоналізм. Бо так є вигідно комусь іншому, бо цього хоче чужий пан. Так їх навчили. До цього вони звикли. Тому і не розуміють іншого підходу до тих справ, підходу, опертого на інтересі й чести своєї рідної нації — у першу чергу.

Нагадується тут Шевченкове:

„Яремо, герш ту хамів сину!
Піди кобилу приведи!
Подай патинки господині
Та принеси мені води!
Вимети хату! Внеси дрова!
Посип індикам! Гусям дай!
Піди до льоху, до корови,
Та швидше, хаме!..."

Хвальки.

Один хвалько, який любив розказувати про те, що він у житті бачив, оповідав раз таке:

— Я бачив таку ріку, в якій було стільки риб, що просто руками можна було набрати у відро, скільки душа забажає.

— Е, це ще ніщо, — каже на це другий: — я знав таку ріку, в якій зовсім не було води, тільки сама риба.

—o—

Перед шлюбом.

— Що ти робиш синку? Женишся з театральною ортисткою? Чейже я просила тебе так дуже, щоби ти й не думзв женитися з артисткою.

— Заспокійся, мамо; вона не є ніякою артисткою, тільки їй так здається.

Вживайте линименту, який ваші батьки і діди вживали від 1867 для полегші від м'язних болів. Дістаньте ще сьогодні флашку Пейн-Експелеру з Якорем на пачці від вашого аптекаря.
PAIN-EXPELLER

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Концерт в честь нашої геройки Ольги Басараб.

За ініціятивою С.У.А. відділів 5, 26 і 31 Норт Дітройту і Гемтремку й при участи всіх тутешніх жіночих організацій, як сестрицтва Неп. Зачаття, 5-тої жін. сотні С.Г.Д. та Червоного Хреста ОДВУ й „Апостольства молитви" — відсвятковано 15-ту річницю трагічної смерти Ольги з Левицьких Басараб, котра згинула вночі з 12 на 13 лютого 1924 р. з рук польських катів. Свято почалось панахидою в год. 6 вечором, 12 лютого ц. р. в церкві Непорочного Зачаття, при Грейлінґ. Членкині вище згаданих відділів С.У.А. і 5-тої сотні прибули у синіх шапках, а інші організації у своїх відзнаках та всі зібрались в Українській Хаті, а звідтам удались походом до церкви. Напереді повівали прапори 26-го від. С.У.А.

Панахиду за упокій нашої геройки відправив о. д-р С. Тиханський, та виголосив високопатріотичну проповідь. В ній представив геройчний вчинок Ольги Басараб, та взагалі геройство українського жіноцтва. Потім слідував поворот до салі Української Хати, в якій зараз почався концерт.

Голова 26 від. С.У.А. привітала присутних, пояснила значіння свята й покликала до вступного слова паню Ганиш. Покликана бесідниця представила в своїй промові страшні муки нашої геройки та небувале переслідування нашого народу. Промова викликала дуже гарне враження.

Опісля виступив дівочий хор під управою панни Блажовської і відспівав „Українську Баркаролю". Оля Бугай з чуттям віддеклямувала „За твою кров", а дівочий хор відспівав „Віддала мене моя матінка", і „Гимн Союзу Українок". Усі пісні випали дуже гарно. Маленька донечка гром. Бударів віддеклямувала „В річницю Ольги Басараб". Деклямація цеї маленької дівчинки випала дуже гарно. Добре відспівала сопранове сольо „О Україно" П. Сімінська. А реферат про життя Ольги Басараб виголосила К. Хомяк. Відтак був виставлений живий образ представляючий муки нашої геройки. В тім образі брали участь п. Білоус і П. Будзал. Гарно відспівали сопранові соля: пані Топорівська — „Ой, давнож я давно у свого батенька була" і панночка Шандак — „Чорна рілля ізорана". Компаніювала на піяні панна Гук. Деклямацію „На могилі Ольги Басараб" виголосила панна Костюк. В дальшій програмі щераз виступала пані Сімінська і відспівала сольо „Місяцю ясний". Її сильний чистий голос викликав сильне враження. До сольових точок і дівочого хору приграввала панна Блажовська.

При кінці програми виставлено сцену, яка представляла як студенти зо Львова на Янівському цвинтари складали на могилу Ольги Басараб вінок, та як трьох хлопців перекрадаються через границю в Карпатську Україну, щоб стати там в ряди Карпатської Січі.

Кінцеве слово виголосила П. Сеньків і закликала українське жіноцтво ставати до праці й беручи приклад з тої посвяти, з якою працювала ціле своє життя до трагічної смерти Ольга Басараб. Українським національним гимном закінчено концерт.

К. Хомяк.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Враження з концерту.

Дня 28 січня ц р. відбувся в нас концерт, котрий надовго остане в памяти тих, що мали нагоду його бачити. Це був концерт української артистки-співачки пані Катерини Гнатків, з Рочестер.

Програма концерту була добірна і вдоволяюча. Публики також, як на теперішні обставини й інші місцеві підприємства, було багато. А серед них було чимало й американців. Пані Гнатків в першій частині програми поставила тяжкі пісні, головно чужі, таких композиторів, як Раджерс, Шуберт, Гречанінов й інші. Публика приняла їх з великим захопленням. Ці композиції пані Гнатків виконала з артистичною красою і співацькою культурою, за що публика нагородила їх бурею оплесків. Тут можнаб лиш завважити, що пані Гнатків моглаб співати з більшою свободою й без зайвої напруги, бо голос в неї гарний і сильний. Ті місця, що були виконані мягко, мали більшу красу. Музичну частину концерту виконала на піяні пані Ірина Гедній. Вона теж вивязалась зо своїх завдань якнайкраще і дістала від публики чимало оплесків.

Не менше враження викликав своєю появою оперовий співак п. Бені Престіян. Хоч його пісні не були зрозумілі, але могучий голос і композиції зробили своє. З черги виступали молоді вишколені українські танцюристи в числі 12 осіб. Народній стрій і народні танки дуже припали до вподоби публики, що не жаліла оплесків. Найбільше признання припало парі Гльорії і Росел Дмитрів за „гопака". До танців приграввала на піяні панна Гнатків.

В другій частині виступила пані Гнатків з інтерпретаціями українських народніх пісень, укладу Лисенка та Стеценка. Цими мельодійними і ніжно відспіваними народніми піснями пані Гнаткова очарувала публику, яка домагалась все нових надатків.

Такі концерти в Рочестер є рідкістю і пані Гнатків звичайно раз в році їх влаштовує. Окрім того ще виступає з малими програмами на якихсь інших концертах. Бо підготовка такого власного концерту вимагає багато труду і видатків з боку артиста. Тому любимці пісні повинні зо свойого боку також зробити своє та подбати, щоб була заповнена галя. Такими концертами ми плекатимемо нашу рідну співацьку культуру. Аранжери концертів повинні їх влаштовувати найкраще в піст, коли нема перешкод з боку інших підприємств. Очікуємо другого концерту пані Гнатків у великодний піст.

Громадянин.

Самопочування.

Директор до співробітника:

— Якби ви не запивалися так часто, то я вже давно міг би був призначити вас керуючим одного з відділів нашого банку...

— За те, пане директоре, як я випю, то почуваю себе генеральним інспектором усіх банків...

ВЧИТИСЯ НІКОЛИ НЕ ЗАПІЗНО

Коли говорити старшим людям — навчіться письма, або впишіться на курс, або учіться якогось ремесла, чи іншого фаху, — то вони лиш всміхнуться і відразу затріпають руками, кажучи — де, де нам до цього, ми вже за старі до цього, це вже не на нашу голову. І справді втягнути старших людей до якоїсь научної праці, це дуже важка справа. Просто кажуть, це не на нашу голову, і навіть не пробують взятися до чогось.

Одначе так говорять люди байдужі, недбалі. Це лиш викрут їх упередження, або духового лінивства. Бо кожний чоловік може до пізної старости учитися, щоб лиш мав охоту і трохи сильнішу волю. Учитися ціле життя треба, бо каже загальна приповідка „чоловік до смерти учиться, а дурним вмірає". Але ми це звикли розуміти з гумористичного боку, мовляв, не вчися чоловіче, бо й так дурним помреш. Одначе цю приповідку треба інакше розуміти, а саме: Бачиш, чоловіче, скільки багато цих наук на світі? Людина ціле життя трудиться, до смерти учиться, а ще таки не годна всього збагнути. Але який же ти мусиш бути бідненький, ограничений і тупенький, якщо ти зовсім нічого не вчишся? І Сократ колись, умираючи, сказав: „Я тільки знаю, що нічого не знаю". Але зате ми знаємо, що це був найбільший грецький мудрець.

Отже це фальшиве переконання, що люди дорослі не можуть вже нічого вчитися, не має ніякого оправдання. Саме наукові досліди виказали, що дорослі і старші люди можуть і скорше і більше навчитися, чим молодші. Люди, що до 21 року життя нічим не ріжнилися від інших, у 30, 40 і 50 році виявили свої великі здібности і таланти. Наука виказала, що людина до 25 року життя може найлекше запамятати — це, чого учиться, натомісць від 25—60 року життя може найлекше навченим знанням орудувати, примінювати його до практичного життя і творити нове. Знаємо багато людей, що в своїй молодости нічим не визначались, зате у середніх літах стали нераз великими мистцями, політиками і провідними мужами. Знаємо теж з життя вязнів, як вони, відірвані від давнього способу життя, стають на самоті вироблятися на фахових ремісників, мистців, ба навіть письменників. Доперва по 60 році здібність до науки починає слабнути, хоч і це не завжди.

Справді є деякі причини, що старший чоловік не може навчитися. Буває, старший чоловік має багато клопотів на своїй голові, може має забагато обовязків родинних, чи станових, може не має замилування до даного предмету і через те наука так легко не йде йому до голови. Одначе головною причиною, чому старшим важко учитися, це брак терпеливости.

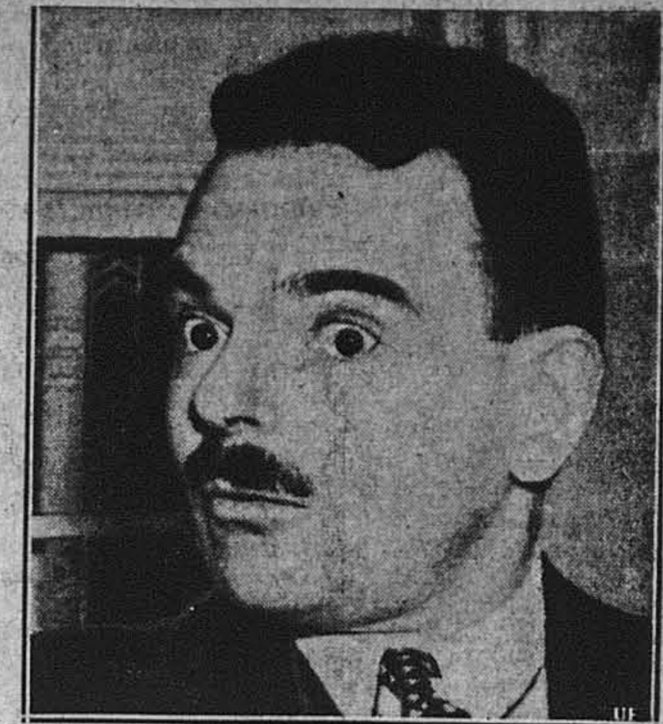
Звичайно старший чоловік, як чогось учиться, то хотів би зараз усе знати. Він хотів би за кілька днів навчитися того, чого інші вчаться нераз кілька літ. Звичайно теж дорослий чоловік вчиться якогось одного предмету для стисло означеної цілі, і то практичної та життєвої, з якої міг би потягнути для себе якусь користь. А що цю користь хотів би мати вже, якнайскорше, тому і навчитися хотів би в якнайкоротшому часі. Одначе в такому короткому часі ніякої науки не дасться зглибити і через те таку людину стрічає невдача, розчарування, а в слід за тим знеохота до дальшої науки. І цей брак нетерпеливости всюди дається завважити. Візьметься чоловік до якогось діла, ремесла, чи промислу, відразу хотів би чуда створити, скарбів докопатись. А тимчасом усе мусить іти своїм природним порядком, на все треба відповідного часу і поглиблення відставових засад всякої науки.

У нас, українців, є ще **фальшивий встид** важною перепоною в науці дорослих людей. Дорослі люди встидаються зачинати чогось учитися. Вони вдають, що все вже чули, все знають, все розуміють і люблять лиш потакувати. Зовсім противно, як жиди, що направду знає і розуміє, а в розмові з вами все вдає дурного, щоби від вас ще більше чогось довідатися. Цей наш фальшивий встид аж до безглуздя веде. **Записатися на одно- чи дво-місячний курс для неграмотних, встидається чоловік, а ціле життя значити хрестики замісць підпису і ходити темняком, не встидається.**

Також неправдою є, що память у старших людей є замало гнучка і замало **приемлива**, щоб памятати як слід якусь науку. Це лиш може бути у людей ненормальних, пяниць та інших налогощів. Натомісць у людей здорових все память здорова, гнучка і приємлива. Лиш кожний іншою методою запамятує. Одному вистарчить раз послухати і вже памятає, другий мусить читати, щоб запамятати. Один вчиться голосно, другому краще потихо передумувати, ще інший мусить ходити, щоби щось у память собі вбити. Одначе, щоб запамятати, таки найкраще собі записати. Бо записане можна собі кожної хвилі прочитати, і наново пригадати. Тому кожна культурна людина має при собі нотатку, чи зшиток, і все записує собі те, що належалоб запамятати.

Тож до праці всі, й до науки! Ніколи не кажім, це не на нашу голову, бо у всіх голова однакова. І не кажім ніколи „запізно", бо як тільки нині зачнете, завтра вже не буде запізно. Автім кожна людина повинна до глибокої старости усе поглиблювати своє знання. Треба лиш трохи доброї волі, охоти і терпеливости, а нема нічого такого, щоб його не можна було вивчити. **Слухаймо, читаймо і вчімся, бо кому, як кому, а нам, українцям, цієї науки, знання і всесторонньої свідомости найбільше потрібно.**

О. Поморянський,
(„Наш Прапор").

ЧИ СПРАВДІ?

Так сказав нюйорський повітовий прокуратор Томас Е. Дюї, коли по вигранні ним процесу проти Гайнса йому сказали, що Републиканська Партія відай йменує його своїм кандидатом на уряд президента Злучених Держав в 1940. році.

Спосіб.

Один шкот жалував на почтовий значок грошей і дописав у листі таке:

„П. С. — Вибачайте, що я не оплатив листа, але він був уже в скриньці, коли я нагадав собі, що треба було наліпити значок".

ПРИГАДУЄТЬСЯ ШАНОВНІЙ ПУБЛИЦІ
ЩО
П. СТАСЮК
ПРИГОТОВЛЯЄ
СПЕЦІЯЛЬНІ ЦІНИ
на ПЯТНИЦЮ й СУБОТУ (3. і 4. БЕРЕЗНЯ)
ЦЬОГО ТИЖНЯ
СЛІДІТЬ ЗА ОГОЛОШЕННЯМИ В „СВОБОДІ" В ПЯТНИЦЮ.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ.

45-ліття У. Н. Союзу.

Окружний Комітет (21) відділів У. Н. Союзу в нашій місцевості рішив відсвяткувати 45-літній ювилей Українського Народного Союзу — святочним концертом. — Комітет цей був покликаний до життя тому 5 літ для зорганізування 40-літнього союзового ювилею. Минуло отже знову повних 5 років від останнього ювилею, знагоди якого Український Народний Союз спромігся видати найкращу памятку, яку колинебудь видала українська еміграція в Америці: Пропамятну Книгу У. Н. Союзу. За останніх 5 літ можна би знову написати „книгу". Бо хоч „Батько Союз", постарівся на 5 років, але зі старістю скріпився значно у членстві і майні. Перевів чимало добрих реформ, і доконав чимало добрих діл для своїх членів й української нації взагалі. Український Народний Союз, стоячи твердо на основах перших своїх будівничих, брав усюди участь, де ходило про скріплення українського стану посідання. Останнім актом допомоги українській справі була активна поміч делегата У. Н. Союзу Карпатській Україні й її урядові.

Ювилейний концерт 45-ліття У. Н. Союзу в Шікаго, в день 12. березня, буде свого роду переглядом зросту і добрих діл „Батька Союзу". Про ті всі справи будуть говорити компетентні люди, що стоять при кермі цеї організації. Тому хай не забракне нікого з нас там, де зберуться тисячі української громади в Шікаго.

Степан Куропась,
гол. контрольор У. Н. Союзу.

З МУЗИКИ

МАРІЯ СОКІЛ І АНТІН РУДНИЦЬКИЙ У ВІННІПЕҐУ.

Від двох місяців концертують у Канаді наші славні українські артисти: Марія Сокіл і проф. А. Рудницький. Там, де вони вже були, про них говорять як про своїх любимців, а там, де вони ще не були — їх очікують з найбільшим нетерпінням.

Перший концерт Марії Сокіл і проф. А. Рудницького у Канаді, в міліоновому місті Торонто, відразу приніс величезну побіду нашим артистам, нашій пісні і музиці. Переповнена саля, ентузіястичні критики в усіх анґлійських місцевих часописах, які охрестили паню Марію Сокіл імям „український соловейко", одушевлення зі сторни зібраної публики — все це рознеслося мов лискавка по всій широкій Канаді. Та ще і зацікавлення, побачити і почути „живих", головних творців нашої фільми „Запорожець за Дунаєм", головну зірку фільми і її музичного творця.

Немов синтезою дотеперішніх усіх виступів обоїх артистів були їх трикратні виступи у Вінніпеґу, в цім центрі українського життя в Канаді. Громадський Комітет, зложений з предтавників культурно - освітніх і запомогових товариств у Вінніпеґу, рішив влаштувати і оголосити відразу три концерти Марії Сокіл і А. Рудницького. Три концерти на протязі пяти днів це невідомий досі в історії міста Вінніпеґу і нашої громади експеримент. Чи вдасться він? Думав неодин з членів Ділового Комітету.

Цей експеримент не тільки вдався, але перейшов всякі сподіванки. Три концерти відбулися в днях 10, 12 і 14 лютого. Саля Інституту Просвіти, Православного Собору і „Рідної Школи" ім. М. Шашкевича були переповнені. Добровільні датки на салі в часі концертів принесли для „Народної Лічниці" у Львові 247 долярів.

Мені годі як нефаховцеві писати дещо про музичну критику концертів. Та що і писати, коли Марія Сокіл відома по всіх закутинах нашої батьківщини, як наша найкраща співачка, як незрівнаний соняшний „український соловейко". Не менше відомий і проф. А. Рудницький, як наш передовий композитор та видатний пяніст. Можемо тільки повторити за анґлійськими фаховими критиками, що „такої досконалої артистичної пари у нас ще не було... „такого голосу, такого ідеального виконання і так чудової спільної гармонії поміж обома виконавцями ми ще не чули".

Марія Сокіл і Антін Рудницьки, її муж, мали у Вінніпеґу такий успіх, який переходить межі артистичних успіхів. Вони своїм мистецтвом передали нам не тільки музику і спів, але і красу, добро і запах та подув з цих наших піль, лугів, степів, гір та лісів українських.

Не дивниця, що коли жіночі орґанізації, згуртовані в Українській Жіночій Раді, влаштували дня 13. лютого приняття в честь цих дорогих наших гостей, то замісць сподіваних яких 120—150 гостей, зійшлося поверх 400. І не дивниця, що ввесь цей вечір пройшов в прегарному, теплому і рідному настрою, в атмосфері правдивої любови до наших славних артистів.

Дм. Микитюк,
писар Комітету.

Збирач недокурків.

Дідусь ходить по вулиці та збирає недокурки. На плечах несе мішок і там їх вкидує. Якийсь старий пан придивляється до нього зо співчуттям. Видно, дідусь мусить бути пристрасним курцем. Він підходить до старця, клепає його по плечах, витягає скіряну торбинку, повну циґар, і подає її старому.

— Візьміть собі кілька добрих циґар.

Старий дякує, бере кілька штук, які оглядає веселим оком.

Старий пан киває головою:

— Скажіть мені: чи при тім інтересі маєте якийсь заробіток? — питаючись, показує пан на торбу з недокурками.

— Так, — відповідає дідусь. — При недокурках небагато, але все знайдеться якийсь дурень, що дасть цілого папіроса. Дякую красненько, пане! — і пішов дальше.

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ МЕШКАННЯ?

Якщо думаєте змінити свою адресу, просимо повідомити нас наперед, коли почнете жити на новій адресі, щоб ви не втратили якого числа ґазети, котре може мати щось цікаве або важне для вас або вашої родини. Просимо не ждати до останньої хвилі. Просимо не переказувати нічого почтареві. Найкраще виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати це в листі до адміністрації „Свободи".

Число відділу ....

Імя й назвище ....

Стара адреса ....

Нова адреса ....

Почта ....

ДО СТАРОГО КРАЮ

їдете скоро й приємно нашими популярними паровими кораблями:

BREMEN • EUROPA
COLUMBUS
NEW YORK • HAMBURG
HANSA • DEUTSCHLAND

Спеціяльні поїзди заїжджають здовж кораблів „Бремен" і „Европа", в Бременгафені, та гарантують вигідну подорож до всіх головних міст у старому краю.

Також знамениті залізничі получення з Бремена й Гамбурґа.

Ми вам поможемо дістати гостинні й іміґраційні візи для ваших европейських свояків.
Дайте своїм кревним в Европі відвідати вас в Америці.

Спеціяльні знижені прогулькові ціни для виїзду з Европи між 3. квітня а 23. квітня і між 26. червня а 23. липня, з правом побуту чотирьох тижнів в Америці.

Ближчих інформацій дасть вам місцевий агент або

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD
57 BROADWAY, NEW YORK.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

APPEAL FOR JUSTICE TO UKRAINIANS

A resolution emphatically protesting against "the erroneous opinion that the Ukrainian demand for independence is instigated by any foreign government or propaganda agency and that the Ukrainian nation's struggle for independence is century-old and not the outgrowth of present-day European politics," was unanimously adopted yesterday at a mass meeting of several hundred St. Louisans of Ukrainian descent at their national home, 1523 Hickory street.

Copies of the resolution were forwarded President Roosevelt, United States Senators Clark and Truman and Congressmen Hennings, Anderson and Cochran. The purpose of the meeting, it was said by Michael Petrowsky, chairman, was to call to the attention of the democratic countries that there are more than 40,000,000 Ukrainians under the domination of Russia, Poland and Rumania being denied self-determination. Similar mass meetings, he said, were being held in all large cities throughout the United States.

Speakers included the Rev. Leo Kushnir, pastor of the Ukrainian Orthodox Church, 1523 Hickory street, and Dr. Nicholas Klym, who described the tyrannical rule under which the Ukrainians were living in other nations, and Paul P. Hoegen, attorney, who told of the love of freedom present in Ukrainians, who for centuries have suffered under foreign rulers and of the injustices of its rapacious neighbors.

(St. Louis Daily Globe-Democrat, February 13, 1939)

ВІДОЗВА

ДО ВИХОДЦІВ З УГНОВА І ВСІХ УКРАЇНЦІВ ЗА ОКЕАНОМ.

У нашім місточку Угнові крім захоронки для маленьких передшкільних дітей, яку ведуть СС. Служебниці ПНД Марії тимчасом в будинку бурси ім. Жуковських, нема жадного іншого виховного заведення, а наша молодь, що покінчила народню (польську) школу, не має спромоги образуватися в якімнебудь напрямі, часто ходить бездільно.

Тому виринула серд наших міщан гадка, щоб в Угнові заснувати під зарядом Сестер Служебниць Пресв. Н. Д. Марії школу фахову, в якій наша жіноча молодь могла би побирати науки потрібні для жінок, як: дамського кравецтва, крою, домашнього господарства і т. п. Така школа серед теперішнього загального поступу на часі, а то й конечна. Тому цю так важну справу повинен кожний, кому лежить на серці добро й будучність наших дітей, — оцінити та горячо поперти. Це є нашим моральним обовязком.

Наші предки вибудували нам церкву, зафондували й випосажили бурсу, яка видала чимало інтеліґенції з нашого міста. Кожний згадує вдячним серцем тих високоідейних людей. Нема тепер між нами таких багатих Жуковських, й не завмерла жертвенність наших міщан, яку наслідили по своїх батьках.

Тут слід згадати, що п. Юстин Медвідь дарував свою парцелю будівельну в самім фронті міста Угнова на народні цілі, яка своїм догідним положенням дуже надається під будову школи. На тій саме площі маємо замір вибудувати науково-виховне заведення: захоронку враз з школою фаховою для наших міщанських дівчат. Тому хочемо приступити якнайскорше до цього діла.

Звертаємося отже до всіх, що почуваються щирими українськими патріотами й гідними синами своїх батьків: поможіть нам до здвигнення цеї так важної домівки, чи то особистими лептами, чи принагідними збірками, чи в інший спосіб, який Вам вкаже Ваша великодушність. Справа не тільки пильна, а то й невідкладна... Чого не зробиться тепер, за рік може бути запізно.

Проситься отже інтензивно розпочати заходи до збирання жертв. Від скількості впливів буде залежати успіх і розмір будинку.

За ласкаві труди і жертви буде для Вас найкращою потіхою й подякою свідомість, що наші покоління виховуватися будуть в релігійно-моральнім і українськім дусі, та винесуть з цеї школи фахове знання і стануть не тільки самі добрими господинями, свідомими горожанками, але також защеплять здорові засади в свої будучі покоління.

Жертви просимо слати через „Обєднання", або на адресу: Сестри Служебниці П. Н. Діви Марії в Угнові, вул. Церковна 5.

Угнів, дня 20. січня 1939.

Олександер Трещневський,
парох;
С. Христофора,
Служ. Пресв. Діви Марії.
Іван Рубінович;

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

ЗАМОВЛЯЙТЕ ТЕПЕР, КОЛИ Є ДОБРИЙ ВИБІР.

- **ЖЕЛЯТИНОВІ, релігійні** .... 5ц.
- **КНИЖКОВІ з віршами** .... 5ц.
- **УКРАЇНСЬКІ картки з гарними коліровими взорами, без видрукуваних поздоровлень.** Надаються на всякі свята, можуть бути вислані як великодні картки, спеціяльно до американців, щоб представити наші взори .... 5ц.
- **Щойно одержано з краю нові, прегарні КАРТКИ, УКРАЇНСЬКОГО СТИЛЮ. зі сценами з українських великодних звичаїв** .... 5ц.

При замовленню просимо точно написати, котрий рід карток Вам вислати. Карток на кредит або на с. о. д., не висилається.

Замовляти в книгарні „Свободи":
„S V O B O D A"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346.
JERSEY CITY, N. J.

ВІДГУКИ.

Ля Ґвардія, посадник Ню Йорку, домагається усунення во становища судді Голона Кеншо в наслідок ревеляцій підчас процесу Гайнса.

ҐІРСЬКИЙ ЧАЙ НА ГРУДИ
Це славне европейське природне средство припоручують передовсім тим, що терплять на впертий КАШЕЛЬ і ЗАДУХУ. Ціна $1 за пакет. Посилайте замовлення до:
Mrs. GRETA LESKOVAR,
507 E. 73rd St., New York, N. Y.

Д-р С. ЧЕРНОВ
- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крови для подружого свідоцтва.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY. Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниці, як далеко поза Нюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щира і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
N E W A R K, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Ундертейкер
заряджує погребами по ціні так низькій, як $150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(46)

Том і Ляль Таск підійшли до величезної гори. Том добув свою мапу і почав пильно в ню вдивлятись. Кинувши оком довкруги, він вибрав один напрямок і вказав: „Отсе шлях до „забороненого міста". Але те місто може й заборонене для інших, та не для нас", завважив він зухвало і пустився вперед. Вузенька стежка вела все вгору і вгору.

Вони спиналися по тій стежці, аж доки Таск не закричав: „Ми не можемо йти далі по ній. Навіть гірська коза не перейшлаб туди". „Ми не гірські кози, а люди", відповів Том. „А чоловік зуміє щось більше від дурної кози", додав він глумливо. Таск скупчив усі свої нерви, щоб зі страху не дістати паралїжу і не покотитись вдолину.

Довго вони так дряпались, аж почало знов смеркатись. Вони були перемучені до краю. Том рішив зупинитись на ніч, як тільки натраплять на трохи ширше місце. Вкінці вони з радістю повитали маленьку поляну, яка розляглась перед ними. Недалеко навіть росли дерева. Вони кинулись на землю, щоб відпочати. Та по хвилі Таск завважив:

„Мені здається, що хтось за нами наглядає.". „Не будь дурнем. Хто нас може тут доглянути?", відповів брутально Том. Та в тійже хвилі Таск видав зо себе страшний окрик, і припав ниць, до землі. Том повернув в той бік очі і побачив перед собою завислу десь в повітрі велику людську чашку, що світила немов місяць. Том з переляку замовк.